

Başkanlığın İcadı, Siyasetin Ötenazisi

İçeriği Yazan: [İlker EKİCİ](#) [1] Zaman: Çar, 06/03/2013 - 15:59

Yazar Bloğuna Ekle: Yazarlar Bloğunda Görünmesin



Türkiye’de parlamenter sistem için yapılan eksiklik vurgusu demokrasiden korkunun vücut bulmuş halidir. Sıklıkla tekrar edilen, koalisyon hükümetleri zarar veriyor istikrarı zayıflatıyor söylemleri aslında başka bir noktaya işaret etmektedir.

Bu nokta, ortaya çıkan pastanın paylaşımında yeni oluşacak dengelerin, siyasi hesaplaşmalara kurban edilmesi sonucu “pastayı yaratanların” avucunu yalaması durumudur. İktidardan giden bir parti, bir daha iktidara geleceği süreye kadar olan boşluğu umursamaz. O devre kadar alacakları emekli maaşları, kendilerine “istikrarlı” bir geleceği kurmak için yeterlidir.

Koalisyon hükümetlerine karar verecek olan da neticede -sandık demokrasisinin yegâne araç olduğunu kabul edersek tabi- halktır. Her fırsatta milli irade boş göstereni altında, arzuya göre tasarlanan bir yapı seçilerek onun düşüncelerinin propaganda malzemesi yapılmasına karşın, aynı milli iradenin koalisyon istemesine karşı çıkmak teorik açıdan güzel bir ikilemdir.

1876’dan beri süregelen parlamenter sistemin bugün bile hata verir olması, sistemin hatalı olduğunu göstermez. Olayı matematiksel olarak tarif etmeye kalkarsak 2+2, 10’luk tabanda her zaman 4’ü verir. Ya sistemle oynayıp eşitliği bozmaya kalkarsak? Örneğin gizli oy açık tasnif yerine, açık oy gizli tasnif yaparsak seçimin anlamı kalmaz. Nitekim yapıldı. Bir başka şekilde, kimlerin oy vereceğini belirlemek ve eşit oyu zararlı görmek de dünyada yapılmış bir uygulamadır. Bizde de dönem dönem, “dağdaki çobanla benim oyum bir mi?” söylemleriyle karşımıza çıkan bu mantığın ürettiği soruya cevap vermek yerine soruyu yok saymak daha rasyonel bir çıkarımdır. Seçim sonuçlarını Adalet Bakanlığının sisteminden ilan etmek de yine spekülasyon iddialarına sebep olabilir. Nitekim olmaktadır. 2011 seçimlerinde çöplerden çıkan, yakılan oy pusulaları v.b. gelişmeler hafızalarımızda yer tutuyor.

Sistemin eşitliğini bozan en güzel örnekse barajlardır. Türkiye’de uygulanan %10 barajı “demokrasiyi içselleştirmemize” çok güzel bir örnektir (!). BDP geleneğinden gelenlerin parlamentoya girmesini engelleme amacı taşıyan bu uygulama Türkiye’de herkesin birbirini kandırdığı sistemin kodudur. Ülke genelinde %10’u bulamayacağına inanılan bu birikim, bağımsız vekil olarak parlamentoya girip sonrasında grubunu kurmaktadır. Tarlayı öte yandan dolanmak, herkesin gözü önünde ama “hukuka ve seçim sistemine” uygun olarak yürümektedir.

%10 barajı, seçmeni bu kadar çok olan bir ülkede son derece yüksektir. Aşağı çekilmemesini “istikrar gider” nidalarıyla açıklamaya kalkanların istikrar algısına bakalım:

2002’de %34 oy ile 365 milletvekili, 2007’de %47 oy ile 341 milletvekili, 2011’de %49 oy ile 326 milletvekili çıkarmış iktidar, istikrarın kendilerinde yarattığı paradoksu görmemekte midir? Oy oranı yükselirken, temsilci sayısı düşmektedir. Bunun tek açıklaması yüksek barajdan ve D’Hont sisteminden başka bir şey değildir.

Siyasi parmak hesapları, sistemin ne derece yanlış kurulduğu ve gücün ne derece merkez çekirdeği yarattığını bizlere gerçeği göstermektedir. İstikrarın adalete yeğ tutulduğu bir sistemin, hatalarını

düzeltilmek yerine Türkiye bütün olarak parlamenter sistemin lağvedilmesi düşüncesi ile karşı karşıyadır.

Büyük siyasi güçle gelen tüm sağ iktidarların kalbinde hep başkanlık sistemi yatmıştır. Hepsinin de ortak özelliği bu isteği en başta söylememeleri, tunç yasasını işlettikten sonra bu fikirleri topluma yaymalarıdır.

Bugünün organik aydınları, başkanlık sistemi ile ilgili “veciz” düşüncelerini toplumla paylaşırken, istikrar için bunun gerekli olduğunu söylemektedir. Türkiye’nin her devirde yaratabildiği organik aydın gücü, iktidarlara eklektik bir şekilde ilerlerken günümüzdeki karşılığı iktidarlara yeni bir mecraya kanallandırmak noktasındadır. Aydın despotizmi olarak açıklayabileceğimiz bu çıkarım, insanlık tarihinin en elastiki omurgasına dalalettir.

10 yıllık bir iktidar sürecinin ardından yeni hedefleri ortaya koyma noktasında aceleci davranmayan iktidar, kendi düşünce evrenini aydın güruhu aracılığıyla toplumla paylaşmaktadır. Aslında bu konuda iktidara yönelik bir eleştiri de doğru değildir. İktidarın, başbakanı başkan olarak Çankaya’ya çıkarma girişimi kendi pencerelerinden bakıldığında makul bir istektir. Ama kendi pencerelerinden bakılmak kaydıyla. Buna karşın güç olma noktasında hızla yükselen aydınların yaratacağı elit demokrasi kavramı her seferinde iktidarla uzlaşma içerisinde yürümektedir. İktidarın gücünden daha güçlü bir aydın sınıf, birkaç yıl içinde Frankenstein’a dönüşmeye adaydır. Aydınların, normal şartlar altında veya en azından oda sıcaklığında başkanlık sistemini arzulaması ve bu konuda fikir açıklamalarının mantıksal çıkarımı bizleri demokrasinin kalitesini sorgulamaya götürmektedir.

Başkanlık sistemi son kertede, Türkiye’deki tüm siyasal birikimin ötenazisinden başka bir şey değildir. Dünya örnekleri içerisinde “açık büfe” başkanlık sistemi yaratmaya kalkmak, başından bu düşüncenin hayra alamet olmadığını göstermektedir. Bir yandan anayasa çalışmalarında kendi anayasasını imzaya açmayı ve bunu kabul ettirmeyi açıkça beyan eden iktidar diğer yandan herkesi kapsayıcı bir anayasa yapacağını bu yüzden anayasa masasında olduğunu söylemektedir. Anayasa gibi toplum sözleşmelerinin parlamentolardaki temsilcilerle yeteri kalitede olamayacağını öngörmek zor değildir. Oy hesabı ile temsil oranı ortaya koyarak, kurucu meclis yerine geçmek anayasa görüşmelerini başından sakatlamıştır. Anayasa Meclisi, böylesi bir süreçte Mahkemesinden daha fazla ihtiyaç duyulan bir mekanizmadır.

Başkanlık sisteminin toplumsal gelenekle at başı gittiğini söylememiz mümkündür. Amerika’nın sistemi kendisini kurtaracak şekilde gelişmiştir. Bu gerçeğin, bizde de tekrar edebileceğini düşünmekse son derece hatalı bir çıkarımdır. Bu ülkenin güçlü bir başkana, istikrar sözü altında tekçi düşünceye değil; farklı fikirlerin omuzlarında yükselen niteliğiyle gerçek demokrasi standartlarını yakalamış iyi bir parlamenter sisteme ihtiyacı vardır.

Son tahlilde bu ihtiyaca karar verecek olan da Halk’tır.

İlker Ekici

ilker.ekici@politikadergisi.com

Yorumlar

- [Bilim/Kuramsal](#) [2]
- [Güncel](#) [3]

Kaynak URL (02/05/2024 - 16:54 tarihinde yazdırıldı):

<https://www.politikadergisi.com/makale/baskanligin-icadi-siyasetin-otenazisi>

Bağlantılar:

[1] <https://www.politikadergisi.com/pd-uye/ilker-ekici>

[2] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>

[3] <https://www.politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/guncel>